

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — 3 Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудні.
Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Осолінських ч. II. (партер) (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в насажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Реклямації неопечатані в вільні від порта. — Оголошення звичайні приймаються по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланні» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 сот. від стрічки.

Перед рішенням.

(X) Міністер-президент бар. Бінерт, обнімаючи керму правительства, витичив собі мету, щоби довести до порозуміння між Німцями і Чехами а тим способом забезпечити законодавчу спроможність чеського союму і державної ради. В тій цілі підготовлював начерк язикового закона, котрий наміняв предложити наперед анкеті зложеної не тільки з німецьких і чеських послів, але також з представників інших парламентарних сторонниць. Однак відносини між Німцями і Чехами так заострили ся, що Німці наперед вимагали перед вступленем до анкети таких услован від правительства, які знов Чехам робилиб неможливою участь в анкеті. Таким способом гадка скликаня анкети упала, а бар. Бінерт заявив, що в середу 3-го лютого внесе прямо в держ. раді начерк язикового закона. В суботу відбула ся міністерска рада, на котрій переведено розправу над сим начерком, а в середу дістане ся він уже до рук послів.

Але хоч начерк сей ще не оповіщений, дістали ся головні его основи до відома чеських і німецьких послів. В чеських парламентарних кругах обговорюють вельми живо долю сего начерку язикового закона і заявляють, що передовсім розходить ся о те, щоби давне домагане Чехів, іменно чеську мову у внутрішнім урядованю, котра є їх станом посідання, відповідно обезпечено.

Колиб так дійсно було і колиб кожде чеське поданє було всюди по чеськи полагоджуване, а язикове право сторін в цивільнім і карнім поступованю було запоручене, а іменно язиково з дїбними урядниками, тоді було би можливе порозумінє на такій основі. Але коли сі кардинальні вимоги не будуть сповнені, то ліпше, щоби начерк язикового закона не побачив денного сьвітла.

Тимчасом Німці домагають ся, щоби Чехи не наставали на законне приверненє Штремаєрських розпорядків в цілім обсягу, а крім того, щоби признаний Німцям окремиї status урядничий і національне розмеженє при поділі Чех на округи. В тих домаганях Німців проявляє ся з гори обдуманий намір, не допустити до порозуміння, щоби довести наконецно до ситованя конституції. Т. зв. вільновдумці німецькі вневнили ся, що робота держ. рада буде приневолена числять ся також до певної міри з домаганями ненімецьких народностей. Тимчасом витворили собі Німці такий погляд, що всяке придбанє Чехів, Словінців, Італійців ітд. вважають нарушенем німецького стану посідання (зовсім подібно наші всеполяки бачать в найдрібнішій успіху або поступі Русинів нарушенє польского стану посідання). Для Німців отже вигідійше і безпечнійше, наколи держ. рада неспроможна до законодавчої роботи а правительство спочиває в руках урядничого кабінету. Німці числять на те, що бюрократія все ще таки переважно дишає німецьким духом і буде прихильнійша

для Німців. Тимто они не доускають також в чеськім союмі до ніякої роботи, щоби на случай безпарламентарної доби також і та трибуна народна була зачинена, щоби виборча реформа в чехах не була переведена, поки они не осягнуть обезпеченя свого мнимого стану посідання з підмогою німецької бюрократії. Німці числять на труднощі, які висувують ся в Угорщині та на непевне межинародне положенє і покладають свої надії на можливість октройованя язикового закона, по котрім сподівають ся більших для себе успіхів, як на основі порозуміння з Чехами. Отсе головні причини завзятя німецьких вольновдумців.

З другого боку Чехи відгрожують ся правительству, що розпочнуть обструкцію, наколиб оно в Чехах завело виїмковий стан, або колиб начерк язикового закона не випав по думці чеських домагань. На случай чеської обструкції був би міністер Жачек приневолений уступити із свого становища.

З того видно, що, мовляв, і сюди горяче, і туди боляче — що положенє політичне та парламентарне вельми запутане. Суботнішня міністерска рада застановляла ся над сим положенем і постановила виждати, яке вражінє викличе начерк язикового закона в середу. Наколиб проявила ся обструкція, тоді правительству не оставалаб инша дорога, як поворот до §. 14-го, отже до зачинення парламентарної сесії а відтак до розв'язаня державної ради. В хвилі, коли се пишемо, не маємо вістий про те, як обійшли неділю в Празі, чи там німецький

Матеріяли до історії буковинської Русі.

V.

Важнійші праці Із. Воробкевича
в роках 1876—1897.

Ч. 22.

Лист Із. В-а до Ол. Барвіньского.
1889, 19. червня.

(Дальше).

2) Єще перед моїм ювілеєм присьвятити нашому бідолашному „Дому Народному“, щоби хоч чим небудь ему помочи, мою мельодраму Блудний син. Увіряю тебе, що я всі мої душевні сили напружив, щоби щось удачного написати і на таку красну ціль не яку те будь ісевітницю присьвятити. Думаю, — правда, я говорю, як отець о своїй дитині — що сей твір (в) моїм найлучшим в тім жанрі. Пропав мій блудний син, як камінчик в глибокім морі, і звісточка до сегодня о нім ніт! Судилось відай ему вічно, як проклятий Агасфер, львівским бездорожем блудити і за свої, ему незнані, гріхи покутувати. Гей, гей, милый Боже, таким образом (sic!) не обявляє ся любов народу і его просьвітї, так не під-

пирає ся Дім Народний, братів одного коша! І старцеви, котрий може по думці „вінцено-сних самодержавців“ милостинї не заслугоє, подає любов братія і християньска свою цедру лепту!

3) Славутий пан Гр. Цеглинський, як ще в Львові був і своїм всемогучим скриптом над львівсков вселеннов владів, писав до мене листів без числа; слова всі були рафінованим цукром посипані; якби був я молодим хлопцем, то мусів був бим думати, що я другим Шевченком, Шекспіром і др. — но, хвалити Господа, я вже і тогди сїдобородатим був і знав добре, що для старих, щербатих зубів пукор то, що Суанкалі для жолудка. На его бажанє післав я ему для поміщення в Зорі чимало поезій і одну повістку Ксеня. Він дробязки-ісевітницї помістив, потім не знаю чому, мов заляв ся і одно моє слово більш не печатав і до мене більше не писав. Два місяці буде може тому, писав я ему і просив о зверненє моїх рукописей, а особливо мої повістки „Ксеня“, котра для мене дорогою, і — стидно мені казати — я не удостоїв ся відповіда. Так гидко змінялись часи і наші дружні зношеня! Що на се казати, слів не доберу.

4) Сказав бим еще дещо про наш ве-

лебний, народний театр, но там мусів бим в глибокі багниска і болота загрязати — і лучше одно і друге замовчу. Но мене щось в горлі давить, одно замовчу, — а друге все скажу.

Був раз такий мені прихильний час, що мої твори радо дирекція грала і свою касу добрим грошем наповняла. Гарні, народні мелодраматичні твори не стояли на репертоарі нашого народного театру і я сьміло сказати мушу (мимо неприхильної критики і оціненя пана О. Огононовского і може двох других, котрі свої драм. твори десять разів перелицювали, підкроювали і підстригували, то, що сегодня пильником відпилили, завтра клейстром наново ліпили), що я першим був, котрий дорогу показав, куда драм. авторам стувати, щоби нашу народну сцену двигнути, на рівні з другими народами стати. Народні, оригінальні драм. твори, а не пусті переклади, офенбахїяди і другі подібні оперетки, суть важною школою для нашого народа.

Die oberbayerischen Meininger unter der Leitung des Hofchauspielers Max Hofpauer zeigen jetzt der Welt, bei überall ausverkauften Häusern, die Macht, den Einfluss und den Zauber des Volksstückes. Das Repertoire dieser berühmten Wanderbühne bilden

Bummel знов не довів до галабурд, котрі лише прискорилиб вказані в горі послідовности.

Тирольці Сходу!

(Статя надіслана з нагоди незаконного поступованя судових урядників при списуваню протоколів з рускими сторонами).

Руский народе, три і пів-мільоновий народе Галичини, народе, що заселюеш в трох четвертинах простір Галицької землі! Виступаємо нині на Вадимове місце і влинемо до тебе:

Неймовірні річи діють ся на Твоїй землі. Судові протоколи звичайно списувані доси з Тобою в ц. к. австрійских судах східної Галичини в польській мові, отже є неважні! Закон велить списувати протоколи в матірній мові сторін, а матірною мовою Русинів єсть руска мова. В матірній мові має ся писати протоколи, бо їх треба сторонам зараз по списаню відчитати, а то в тій цілі, щоб они знали, що в тих протоколах містить ся. Рускі сторони не знали доси змісту ані одного протоколу написаного по польски. Коли сторонам протокол читано, они єго не зрозуміли, а такий протокол єсть неважний. А коли сторонам єго зовсім не читано, то виходить неважність тим більша, бо сторона запротоколованаго навіть не чула. І на основі таких відпочатку до самого кінця неважних протоколів видає ся рускому народови неважні ухвали і вирокі також в незрозумілій для него мові, а він мимо того все то в своїй безмежній доброті і подиву достойній покірности все таки ще мовчить.

Старо-культурний руский нарід, всюди на своїй землі, отже і в судах, говорить заєдно своєю чудовою мовою, в якій він сам зложив безсмертні думи та пісні, правдиві перли в славянськїм світі, всюди, отже і в судах говорить тою мовою, якої уживали колись на своїх дворах, в своїй палатах могутні литовські володарі і польські королі, бо польська мова була в ті часи ще нерозвита. А нині на рускій землі цісарські урядники-судії, що складали присягу вірности цісареві, що присягали, на кождім кроці і в кождім случаю навіть на волос не відступити від постанов закона, ломлять з цілковитим спокоєм ту присягу зложену

ausschliesslich Bilder aus dem Bauernleben, wie: Z'widerwurzen und Edelweiss von Herm, von Schmid; — der Protzenbauer, Die schlaue Mahm', Am Wetterstein v. Frau Philomene Hartl-Mitius; — Der Hergottschnitzer von Ammergau, Processhansel von Ganghofer; — Haus im Glück von Max Grube; — Die Geyerwali, Der Pfarrer von Kirchfeld u. a. von Anzengruber, Auerbach, Arth. Müller, Max Schmidt (Im Austragstüberl) u. a.

Отже Німці гордять ся і величають ся песами народними (і правду сказати, для того великого народа немногими), а для нашої сцени они здають ся стидом і пониженом бути. Від одного часу вельми валебна дирекція моїх творів так сокотить ся, начеб они всі коросту мали. Данило Млака свою повинність зробив, — тепер нам єго до примхи! Коби хоч мої текстіві і музикальні рукописи назад звертали, но ще в їх руках, то хоч до неба кричи, то назад не дістанеш. Сумні, сожалівя достойні обставини! Коли зі мною так поступають, що може надіятись молодий автор?

(Дальше буде).

монархови через те, що списують з рускими сторонами протоколи не так, як закон се велить, не в матірній мові руских сторін, тільки в польській мові. Тим способом нарушують закон і волю нашого монарха, за котрого руский нарід тільки разів вже наставляв груди проти карабінових куль і багнетів, котрому руский нарід ані разу ніколи в нічїм навіть думкою не спроневірив ся. Неоден нарід проти монарха колись бунтував ся, оден руский нарід лишав ся все, і в найбільшій небезпечї безусловно і без застороги вірний аж до зачину. В нещастю монарха руский нарід сумував, єго сина бл. п. архика. Рудольфа ще до нині олакує, про него руский нарід ще пієні співає, а в тім малює ся наглядно єго вірність супроти монарха і єго дому. Коли інші вірні з інтересу, руский вірний безкорисно, бо вірним бути належить до єго божественних черт характеру, бо він невірним бути не вміє.

Не жалуй, руский народе, своєї великої вірности, будь лише так само як цісареві вірний і своїм великим ідеалам.

Не жалуй, що Ти тут для престола безконечно вірний знай, що мавш дійсно доброго монарха, бо єго долею єсть, що би по судах писано з Тобою протоколи в твоїх рідній, матірній с. є. рускій мові. Тільки сеї волі не шанують на галицькій землі списуванєм з Тобою протоколів по польски. І тому на нашій землі не єсть добре, бо не шанує ся волі цісаря, не шанує ся зкона Добре на сьвітї може бути лише тоді, коли всі без виїмки корять ся перед законом, коли оден закон єсть в суспільности сильний як сама смерть.

Звісно, що через доптанє законів падають цілі народи і великі держави; непошанованєм законів, нехтованєм волі колишніх польских королів зруйнували польські пани Польщу, утворивши собі в додатку на глум з цілим накладом цинізму історичну фразу: »Polska pierzadem stoi«.

(Конець буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Підчас засіданя посольської палати в пятницу панувало між послами сильне роздратованє в наслідок вістий, що сесия буде замкнена в слїдуючїм тижні, колиб чєска обструкція, що вже того дня майже наглядно виступила, унеможливила правильну парламентарну працю. Чєхи внесли вже 6 наглих внесень, а заповіли ще 8 таких внесень. Огірченє їх спричинило виданє почтових розпорядків.

Рада міністрів відбула два засіданя в пятницу і суботу в справі парламентарного положєня. Бар. Бінерт предложив там начерки чєско-німецких законів, котрі внесе 3. лютого в посольській палаті. Die Zeit подає вість, що в случаю, коли би Чєхи відповіли відразу на ті начерки дальшою обструкцією, то бар. Бінерт подаєть ся о відставку. Сумнівають ся однак, чи цісар прийме єго просьбу о відставку.

Парламентарне положєня доси ще зовсім невиясненє. Найріжнійших вістий, котрих правди не можна дійти, без чєсла. Міністерияльна рада не скінчивши обрад над язиковою предловою в суботу, зібрала ся поновно в неділю.

Поодинокі сторонництва чєскі і німецкі піднесли числені закиди против предлог, після котрих мають виступати на раді міністрів. В парламенті рознесла ся вість, що чєский міністер др. Жачек

рішив ся вручити поданє о відставку. З чєскої сторони перечать тому, додаючи однак, що частина чєских послів домагає ся уступленя др. Жачка і надіє ся, що міністер вволить їх жаданю. Можливі є всякі несподіванки, котрі припізнають внесєнє предлог в палаті.

Др. Люегер виказав ся перед представником die Zeit з великою зневїрою про парламентарне положєнє, між иншим, що до слїдуючої суботи може вже палата перестанє єствувати. Супротив певности технічної обструкції зі сторони Чєхів правительство не має иншої дороги, як розвязанє палати і управу з § 14. Кореспонденция Centrum оголошує мінімум жадань, від котрих Чєхи рішучо не відступлять: законне признанє язикових розпорядків Штумаєра, заведенє чєского язика у внутрішнім урядованю, як заповідали розпорядки Гавча, відкиненє всяких національних розмежень в некористь Чєхів і полишенє соймови опінії при творєню повітових і окружних судів в Чєхах.

В неділю перед полуднем замкнено Перекопи (Graben) в Празі в наслідок розпорядку поліції.

На засіданю палати послів 29. січня відчитано наглї внесєнє: пос. Ерба (нім. люд.) із зазивом до правительства, що би предложило начерки законів про язикові відносини в Чєхах, що би вибрато комісію для сеї справи з 52 членів; посол Кончого, що би приступлено безирвовочно до першого читаня правительственной предлоги в справі італійского виділу і посла Чєха (молодочєх), що би знесено сейчас почтовий розпорядок. Між звичайним внесєнєм є внесєнє посла Лондзіна (пол. центр.) на основанє державної реальной школи з польским викладним язиком в Цєшині і посла Ствєртні (пол. дем.) на основанє промислової сьлюсарської школи в Станиславові.

Інтерпеляції внесли між иншими пос.: Бачиньский в справі язикових відносин в почтовім уряді в Тисьмениці; Олесницький в справі нарушеня прав руского язика галицькими судами в цивільній процедурі; Струха в справі поведєня староства в Сокалі з одним однорічним охотником.

Відтак приступлено до дальшої розправи над наглими внесєнєм в справі національних відносин в Чєхах. Президент др. Вайскірхнер сповістив, що пос. Зелігер змінив своє внесєнє, яке тепер звучить ось так: Треба вибрати комісію з 52 членів і поручити їй, що би она внесєнє що до управильненя язикових відносин та евентуальну правительственную предлогу в сій справі, бязла сейчас під наради і здала з них звіт парламентарови.

При „фактичних спростованях“ заявив пос. Ю. Романчук, що в розправі висловлено жалоби з боку Німців, що їх угнітають Чєхи, а Чєхи знов жалували ся, що їх угнітають Німці; отже з уваги на те уважають Русини найвідповіднійшим виходом: передати сю справу комісії для управильненя і порозуміння. Сторонництво бесідника голосувати ме проте за чєско-німецкими внесєнєм в справі відносин в Чєхах. Пос. Ерб (нім. люд.) виводив, що язикова справа повинна бути управильнена законодатною дорогою, але нагле внесєнє социалістів не одвічає сим намірам і через те всі Німці голосувати муть проти наглости.

Пос. Вольф (нім. рад.) займав ся у „фактичним спростованю“ справою бумлів і нападав нагально на правительство за єго уступки для Чєхів. Пос. Фрєслє (чєск. рад.) замічає, що Чєхи не домагають ся нічого иншого від правительства, лише того, що би строго держало ся

в краях чеської корони обов'язуючих по-
станов. На жаль не всі Славяни уважа-
ють чеських послів заборолом в борбі
Славян з німецьким гнетом, але лучать ся
з найбільшими ворогами Славян. Щож
то за Славяни, що так далеко забувають
ся, що під проводом пос. Гесмана, в єго
мешканю, радять над сотворенем славян-
ської християнсько-соціальної партії. (Го-
лосні перебивання). Пос. Х о ц (чеськ. рад.)
підносить заміти проти намісника Чехії
гр. Куденове.

Пос. Штернберг (Чех, дикий)
заявляє, що своє внесення про заборону
ношення красок і відзнак змінив в тім
дусі, що домагав ся лише, щоби на
якийсь час заборонено їх носити, але що-
би не зажадувано носити національні
відзнаки, коли они не дають приноду до
забурень. Се зробив бесідник тому, щоби
за єго внесенням могли голосувати і По-
ляки, котрі поборюють видану пруским
правительством заборону носити націо-
нальні відзнаки. Обговорюючи в дальшій
промові відносини в Чехах, сказав він,
що тепер мешкають в Чехії Чехи і вло-
мники. Коли гр. Штернберг сказав ці по-
слідні слова, счинив ся в палаті великий
крик серед Німців. Німецькі послы почали
бити в пульты і кричати до президента,
щоби відібрав голос пос. Штернбергови.
Предсідатель віцепр. За зворка не-
реглюнувши стенографічний протокол,
признав гр. Штернберга за єго вислів до
порядку. Пос. гр. Штернберг відкликає
ся так до Кола, щоби оно голосувало за
єго внесенням. Поляки все ломлять сла-
вянську солідарність, алеж з уваги на
те, що они Славяни, повинні держати з
Чехами, а не з Німцями. Вкінці заявив,
чи кожний Чех повинен боронити своїх
прав майном і кровю.

Пос. Ліси (чеськ. рад.) протестував
в чеській мови проти полагоди язикової
справи в Чехах без участі Чехів. Пос.
Зелігер (соц. дем.) протестував знова
проти наміреного введення в жите § 14.
як злочинного нападу на народи і пар-
ламент.

В голосованю наглість всіх внесень
відкинено.

Палата приступила відтак до нарад
над внесенням пос. Стояна (чеськ. ка-
тол. народ.) в справі закона про увіль-
нене від стемплів і належитостей всіх
фондацій, оснований з нагоди 60-літнього
ювілею правління цісара.

Се внесення прийнято без поправки і
замкнено засіданє о год. 7.45. Слідуюче
засіданє в середу дня 3. лютого о 11 год.
рано.

Заграниця.

В. Порту повідомлено з відень-
ського правительства з підмогою мбаса-
дора Палавичіного, що Австро-Угорщина
з дрібними змінами згодить ся на умову
з Туреччиною і небавом сі зміни будуть
вислані до Царгорода. Тривожні вісти,
які розпустила в сій справі Times, пока-
зали ся отже невірними.

За те у внутрі Туреччини
множать ся великі труднощі, котрі мо-
жуть довести до грізного положення. Окрім
кретийської справи, македонських ватаг,
грабованя в смиренськїм вілявті, нападів
бедуїнів на залізницю в Гебрас, вирина-
ють неспокої в Альбанії вельми по-
важні проти молодотурецкого панованя а
все те змагає до приверненя давного
ладу.

Болгарія звернула ся з новою
нотою до европ. держав, щоби рішучо
зробили кінець грізному положенню, ви-
кликаному поставою Туреччини, инакше
она не приймає на себе одвічальности за
можливі послїдовности.

Просьвітно-економічний конгрес.

На нинішній конгрес у Львові зголосило
ся тільки людей, що вчера в останній хвилі
перенесено отвореня конгресу з салі „Сокола“
до салі „Яд харузім“ при ул. Бернштайна.
Але навіть та салья, в якій містять ся поверх
400 місць до сидженя, а два рази тільки сто-
ячих, є за мала. Мимо доволі високої оплати
за вступ салья переповнена по береги. Крім
великого числа учасників зі Львова прибуло
з цілої Галичини кілька сот осіб, багато го-
стий з Буковини і кільканадцять з роз. Укра-
їни. На конгресі заступлені всі верстви наро-
да: інтелігенція сьвітська, духовна, міщани і
селяни. Явило ся також багато пань.

Серед сьвяточного настрою о 10 год.
рано отворив конгрес заступник голови Гол.
Виділу „Просьвіти“ др. Евген Озаркевич отсею
промовою:

Сьвітлий Зізде! З рамени Головного Виділу
Тов-а „Просьвіта“ припав на мене поче-
сний обов'язок отворити сей перший україн-
ський просьвітно-економічний конгрес.

З нагоди припадаючого 8 грудня 1908 р.
40-літнього ювілею єствованя тов-а „Просьвіта“,
рішив Головний Виділ вихиснувати сю хви-
лю, щоби она не перейшла безкорисно, не
спалахкотїла солом'яним огнем, але, щоби ли-
шила по собі тривкі, реальні користи для на-
шого народу.

Проте постановив Головний Виділ зроби-
ти се торжество по змові всенародним, дати
з одного боку можливість, щоби кличі, голошені
„Просьвітою“, дійшли в як найдальші заку-
тини нашого краю, щоби наслідком того по-
встало як найбільше нових організацій під
покровом „Просьвіта“, а існуючі, щоби побу-
дити до інтензивнійшої праці.

З другого боку бачив Головний Виділ,
що наша просьвітно-економічна дотеперішня
діяльність, хоч і поставила дуже тривкі під-
валини під величаву будову, маючи много
сьвітлич, совісних робітників, котрі поклали
в просьвітно-економічній роботі величезні за-
слуги, не обняла єще усі круги діяльности, не
виказує тої сцільности і єляновости, яка би
була пожадана, а в многих точках не вийшла
єще поза межі дилетантизму.

Проте по зрілій розвазі ухвалено дати
сему ювілейному обходови двоюку форму:

По перше: в цілі широкого спопуларизо-
ваня змагань тов-а покликано організації, то
є філії і читальні до устроюваня місцевих об-
ходів, получених з відчитами, фантовими льо-
теріями і т. д., щоби через льокальний ха-
рakter тих торжеств уможливити як найбільшу
участь сільского люду, познакомити широкі
маси із цілями „Просьвіти“ і заохотити їх до
вступленя в ряди робітників сєї позиточної
інституції.

Виданий в тій цілі Головним Виділом
завив не перейшов марно. Повільні сему по-
кликани філії виявили ся з сєї задачі зна-
менито, величаві обходи ювілейні, яких ми
були сьвідками в грудни минулого і в січни
біжучого року, були справдїшними масовими
торжествами полученими з дійсними користями,
а факт сєї стає тим відраднійший, що підклад
їх був чисто культурний, що вказує на вели-
кий поступ і зрілість нашого народу.

Другим і кінцевим станом сих хвильних
торжеств являє сєї перший просьвітно-еко-
номічний конгрес.

Не без обави і, сказавши отверто і не
без страху приступив Головний Виділ до ви-
конаня сєго діла.

З многих сторін доходили поважні сум-
ніви, чи суспільність наша є вже достаточ-
но зріла до такої висококультурної маніфестації
і чи дійсно знайде ся много охочих, щоби
конгрес такий випав достойно і гідно культур-
ного народу.

Перемогла одначе думка, що відповідна
хвиля до устроєня такого конгресу вже при-
шла і дійсно на зазив Головного Виділу зго-
лосило ся невадїжно велике число референтів
на найважнійші просьвітно-економічні теми,
а значне число учасників сєго зїзду, загальне
заінтересованє, можна сказати, одушевленє є

явним доказом, що зїзд сєї вийшов зі загально
відчуваної потреби і, що суспільність наша
стала на висоті, яка єї лише честь приносить.

Тому витаємо усіх присутних членів сєго
конгресу з тою надїєю, що сьвітлі думки, ки-
нені чи то в рефератах, чи то в дискусії,
причинять ся чимало до поглибленя, розши-
реня і більшої єляновости на поли дотеперіш-
ної нашої просьвітно-економічної діяльности.

Основи уже поставлені, аналогія у ин-
ших народів нехай стане нам приміром, але
найліпша культурна робота инших народів не
дасть ся живцем переціпити на наш ґрунт,
лиш мусить знайти приміненє до дійсних по-
треб і прикмет нашого народу.

Маємо проте надїю, що сєї перший
просьвітно-економічний зїзд, буде новим ета-
пом в нашім культурнім розвитку і, що кори-
стуючись з напрямів, вказаних конгресом,
праця наша стане розширена, унята у нові,
відповідні духови часу форми і стане підва-
ляливою до нашого національного визволеня.

Се бажанє, котре походить із серця усіх
тут присутних, нехай додасть нам відваги
і терпеливости до дальшого мозольного труду
і вже нині можемо сказати, що:

Праця наша видасть гарний плід, тому
сьміло і з повною надїєю на красшу долю для
нашого народу глядїм у нашу будучість.

По сих словах прошу уважати сєї про-
сьвітно-економічний конгрес отвореним.

По промові др. Озаркевич предложив на
членів почесної президії: пані Н. Кобринську,
Ковблянську і Олену Пчілку, та пп. Ал. Бор-
ковського, др. Мих. Грушівського, д-ра К. Ле-
вицького, д-ра Евг. Олесницького, Юл. Роман-
чука, о. крил. Чапельського і д-ра Ів. Франка
в Галичині, д-ра Ст. Смоль-Стоцького з Буко-
вини і Миколу Левицького, Е. Чикаленка і Ілію
Шпрага з рос. України, а до проводу зборів
запросив п. Юл. Романчука. Склад президії
приняли зібрані грімкими оплесками.

Потім забрав голос п. Романчук дякуючи
за вибір. Дальше наступили усні або читані
привіти від наших братів зза кордону. Мих.
Левицький, звїсний організатор артелів, витав
конгрес з херсонських степів, від давної Січи
запорожської, Зд. Королів від київської „Про-
сьвіти“ і „Ради“, д. Доманицкий від петербур-
ського тов-а видавництва дешевих книжок, д.
Назарів від української Громади в Петербурзі,
д. Хренников від катеринославської „Просьвіти“,
дальше йшли привіти від каменець-подільської
„Просьвіти“, від редакції „Рідного Краю“ і
инші. По кожнім привіті салья відзивала ся
грімкими оплесками і одушевленими оклика-
ми „славно“.

По привітах наступив довгий реферат
пос. д-ра Евг. Олесницького про 40-літню діяль-
ність „Просьвіти“ і єї шляхи на будуче. О 12.
год. в полудне реферат єще не був скінчений.
Реферат оброблений совісно мислями викли-
кував довготривалі оплески. Референта при-
нято грімкими оплесками, коли появив ся на
єстраді.

Нині по полудни починають ся засіданя
в секціях в 5 саялах філії рускої гімназії в
„Нар. Домі“.

По рефераті д-ра Олесницького, який не
ставив ніяких резолюцій, а лише висказав
бажанє, в якім напрямі має „Просьвіта“ по-
ступати, промовляв проф. Клим з Черновець
з привітом від Буковинців. Потім відчитано
кілька десятків привітних письм від читалень
„Просьвіти“ та від инших товариств а також
поверх двайцять привітних письм з рос. У-
країни, від тамошних товариств і поодиноких
визначних осіб.

Перед замкненем ранішного засіданя ко-
ло год. 1. п. Романчук відкликав ся до зі-
браних і до загалу галицьких Русинів, аби
збирано датки на пам'ятник Т. Шевченка в
Київі.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Пр. Евтимія вел.; римо-кат.: Пр. Діви М. Гр. — В середу: руско-кат.: Максима исп.; римо-кат.: Власія.

— **З Порохника** пишуть нам: Місточко Порохник, в ярославському повіті, лежить на пограниччю галицької України-Руси, де елемент польський вже переважає. В давнину була тут руска людність горою, в місточку Порохнику було кілька церков, одначе згодом задля некорисних обставин число Русинів зменшило ся, та зачало польщити ся, як по всіх галицьких містах. Тепер остало ще около 200 душ, але ті сильно привязані до свого прадідного обряду, зорганізовані около читальні «Просвіти», а в році 1908 оснували кредитове товариство «Надія», котре в 8 місяцях істнованя мало 85.915-77 К обороту. В сім році при помочи Божій буде отворена руска захоронка для дітей під покровом «Пренепорочного Зачатя Пречистої Діви Марії». Певно не оден з Впов. читачів здивує ся, коли почує, що мрія про руску захоронку в Порохнику є такою близькою до здійсненя. Хату з огородцем для сеї захоронки і Сестер Службниць відступає церковне брацтво в Порохнику, о головний обовязок удержаня сеї захоронки зволив ласкаво взяти на себе Всеєв. о. пралат в Станиславові др. Іван Гробельський. Сей многозаслужений патріот розуміє велику вартість такої захоронки на сім пограниччю галицької України, тим більше, що в школі не учать рускої мови, ані руских свят не обходять, помимо того, що записаних руских дітей є около 60. Всякі прошеня і інтерпеляції в сейм в сій справі доси були безуспішні. Сих триста душ руского населеня в Порохнику, складаючих ся переважно із зубожілих міщан-ремісників і зарібників, бажає свою молодіж виховати в дуї сьвідомости руского обряду і народности. В сім захоронка принесе їм не одінену поміч, а з сего вийде хосен і для цілого руского загалу.

Д. Б.

— **Академічне віче,** яке відбуло ся вчера в салі «Сокола» у Львові, числило около 300 студентів. Віче ухвалило резолюції з жаданем васнованя окремого руского університету у Львові і вибрало депутацию, яка має ті резолюції вручити ректорови львівського університету.

— **Ректорат львівського університету** оповіщує, що если слухачі, котрі не відобрали своїх карт іматрикуляційних, не зголосять ся по них в деканатах до дня 15. лютого с. р., то курс їх буде уважений і будуть вичеркнені зі спису слухачів університету.

— **Снарби штуки в Месині.** Оден з римських кореспондентів пише про скарби штуки, знищені в Месині. «Месина не була вправді ніколи перворядним осідком штук, але було в ній багато скарбів штуки, а з исторією штуки лучало єї багато споминів. В Месині помер Антонелло да Месина, який заціпив в Італії штуку та олійну техніку фляндрийську (1413 р.). В Месині находив ся гріб Караваджія, якого доперва сучасна епоха уміла справедливо оцінити. Дійшли тут також сліди впливів Михайла Ангела в особі его ученика, Фльорентійця, Монторселіого. А месинська катедра! Був се величавий добуток нормандського походження, а навіть зарварські реставрації, доконувані протягом осьми віків, не змілі затерти єї оригінального характеру. До послідних днів будили подив єї чудові мозаїки, поліхромні мармурів, величаві різьби. Землетрясенє знищило також руїни святині Нептуна о 23 гранітових колонах, що стояли на побережю. Улягла закладі і величава керниця, твір Монторселіого, в котрім звеличав славу Орійона, мітологічного оснувателя міста; кінна статуя Кароля III., величина дзвонів

знищеного Іспанцями міста в 1678 р.; в кіяди кілька церков, як св. Андрія, в якій находив ся Караведжія «Ессе Номо», св. Микола з одним з найкрасших образів Антонеллія.

Кость Курилло.

Письмо з Америки.

(Дальше).

South Amboy, N. J. 13. XI. 1908.

South Amboy, се мов би дальший тяг Porth Amboy. Невелике місточко з більшою осадою рибалок — з батька на сина спадщина. Здовж морського берега на рівнині, як на долоні розсіли ся вузкі вулиці, невеличкі хатини, кілька більших будинків: школа і самоуправа місточка, кілька крамниць і салунів з віскою¹⁾, протестанцка святиня, за кількома вулицями трамвай, як звичайно в Америці, троха гумбуку на оголошенях поналіплюваних на домах, плотах, шонах і велика задуха ізза соленої, сухої риби. А попід беріг чорняві бовти²⁾, накликуваня рибалок, розвиваня полотняних парусів, морські голуби на щоглах. А на самім березі, дитяча забава у мушлі, що тисячами купками викидає кождою філею вода. Десь на західній частині оселі видно, як піднімають ся темні, вузесенькі проулки біля рибачких хат, як йде з коминів дим у гору високо, чути дзвін, як гомонять і скликає рибачку виправу на море на добро і добуток рибалок. Праворуч здовж берега купами сьміте, полотняні шмати, кілька попсованих рондлів, а на всім тім кіт дрімучий до западаючого сонця. А поза тим сьмітем цмянтар без хрестів і з хрестами, як пні почорнілі у колишньому, основому лісі. Хоча легесенький вітер, але смертоносний день пожовклого листя, обриває його із гилля і розкидає по сумних могилах, що кладуть одні при других, як здавна добрих сусідів.

Стою над морем, біля мене недалеко готують ся рибалки. Сонце копає на закоті. Золотисто-керваві промінні падають та дріжать на шипучих філях, що біють ся об жовтавий беріг і лижуть його мокре каміня. Филі то вертають назад на море, то знова ударяють об беріг, відай хотять втиснути ся у земські щілини. А там на цвєтарі шумить жалісно пожовкле осінне листя, а тут може жалить ся, йойкає, а кожда його филина на инчу мелюдию, а чим тихійше, тим сумнійше.

Насипані кервавим жаром вмираючого сонця филі ломлять ся під спусканими бовтами, а їх темно-сірі паруси каблучіють під легесеньким вітром, як тії хустки випрані, що висять на швурках біля кождої хати. А море тягом котить ся у далі, шепоче про щось невідоме, таємне, а смутне. Похилені над бовтами рибалки махінально всувають зі сітями руки, а висувають без них, хлопці розвивають шнури, поправляють паруси, а усі готують сидо до дороги.

Пристуваю до старого, оброслого довгим білим, як свіг волосем і здоровкаю ся з ним: — Галб!...³⁾

— Гарідю!...⁴⁾ відповідає і кінчить своє занятє, не випускаючи із уст коротенької фаячокки.

— Чого ти хочеш?...⁵⁾ питаєть ся мене.

— Нічого, — кажу, — я прийшов поглянути на твоє море, а тепер дивлю ся на твою роботу, та просив би я тебе забрати мене зі собою на море, коли схочеш...

(Дальше буде).

¹⁾ Корчма з горівкою.

²⁾ Човни рибачкі.

³⁾ Як маєш ся?

⁴⁾ А як там з тобою?

⁵⁾ У них говорить ся завсїгди через другу особу прямо.

Телеграми

з дня 1. лютого.

Прага. Вчера були Перекопи для руху замкнені. Чехи нападли на ріжних улицях міста на німенких студентів. Поліція мала багато роботи. Много осіб арештовано.

Берно мор. Ческа партія людова і ческа партія поступова злучили ся вчера під назвою «людової партії Моравії».

Царгород. Міністерство війни приказало комендам 2. і 3. корпусу в Адриянополи і в Солуни строго пильнувати болгарської границі але обминати всяких задилок.

Месина. В суботу вечером нове землетрясенє нагнало великого страху паселеню. Кілька мурів завалило ся. В ночі було ще кілька сильних потрясенєв землі.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 1. до 15. лютого 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представленє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станиславова	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиска	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	12:54	—	8:34
Винник	7:51	—	12:54	3:44	8:34
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станиславова	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35
Янова	6:58	9:15	1:35	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиска	6:35	11:02	2:31	8:08	11:32
Бродів	6:35	11:02	2:31	8:08	—
Курович	—	8:53	—	4:41	—
Винник	5:47	8:53	2:01	4:41	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділі означені ф.

Житку можна набувати в «Соняшнім Базарі» у Львові і паперці і у всіх торговлях в краю.